

O pečenji kruha.

V Leuchovem časniku „Polyt Ztg.“ se bere o peki kruha to-le: Sploh je misel ta, da se iz 3 funtov moka izpek6 4 funti kruha. To pa ni vselej resnica. Moka od težjega žita daje več kruha kakor moka ložjega, od starejega žita več kakor od novega. Tudi se izpeče manj kruha, ako pri primešanju vode vzameš prevročega ali pa prestarega kvasu. Pri majhnih kruhah od pol funta do funta se ob peki pogubi 3 do 6 lotov, pri večih kruhah komaj 2 lota do 2 lota in pol pri funta Razméra testá in kruha je ta-le:

Za 1 funt kruha je treba	1 funt	in 10 lotov	testd,
za 2 funta	„	„	2 funta „ 14 „
za 3 funte	„	„	3 funte „ 18 „
za 4 funte	„	„	4 funte „ 20 „
za 5 funtov	„	„	5 funtov „ 24 „

Kruh koj po peki in že vroč je težji, kakor če leži nekoliko ur. Osoljen kruh zgubi manj na teži svoji kakor neosoljen, — kruh močnega testá manj kakor od rahlega. Pšenica in rž — po odšteti otrobih in kar se izpraši — v majhne hlebe spečene, daste toliko kruha kakor vaga žito, v večje kruhe spečene pa na 20 funtov za 1 funt več.

Šolske stvari.

Plača učiteljev v ljudskih šolah.

Ker so „Novice“ že mnogo o učiteljski plači govorile, naj mi dovolijo, da tudi jaz nekaj dodam o tem.

Kadar se kaka nova šola ustanavlja, po navadi se napravi fasija, v kateri se odloči plača učiteljeva, in ker vsled knjige političnih šolskih naredeb šte. 105. §. 167. ne sme noben učitelj na deželi manj kakor 150 gld. plače imeti, zato se pri nas vendar učiteljska plača skoraj nikjer spod 200 gold. ne stavi, ampak večidel od 200 do 300 gold. in to po okoliščinah krajev in premoženja ljudi, v nekterih krajih več, v drugih manj.

Dohodki učiteljevi toraj niso v vsakem kraji enaki, pa tudi pota, po katerih se dobivajo, so jako različna. Po nekterih farah so učiteljske službe tako vredjene, da dobiva učitelj svojo plačo po biri pšenice, vina, ajde, prediva itd. in kjer je učitelj tudi cerkovnik, tudi cerkvenih prihodkov itd. Al gorjé učitelju, kadar se kak prilizevalec ljudem tako na srca vleže, da ga potem sami ob sebi za cerkovnika izvolijo, akoravno je učitelj sam za cerkovnika imenovan; on ga mora potem plačevati, čeravno je sam zmožen ob delavnikih opravljati cerkovnikovo službo. Če tudi so ti dohodki v fasiji nizko cenjeni, vendar se tam pa tam še toliko nabere, da človek pošteno — brez glada — živeti more.

Vse drugače pa je tam, kjer je učiteljska plača v denarjih določena in človek tako rekoč na golih krajcarjih živeti mora. Ako dobí učitelj golih 200 gld., al recimo, da jih dobí tudi 300 gld. (pisatelj teh vrstic dobiva 160 gold.), pogledjmo, koliko mu ostane. Zavaljo mnogih in težavnih šolskih opravil mora učitelj si hlapca vdinjati, da namesti njega mežnari, toda hlapcu je treba najmanj 40 gold. brez hrane, ali pa 20 gold. s hrano plačati, zraven pa si hlapec, ako je brez hrane, prilastuje vse dohodke od zvonila pri mrličih, štole od krstov in vpeljevanek. Prašam sedaj: koliko še potem učitelju ostane? Ali more učitelj s tem denarjem sebe in svojo družino pošteno živiti in si še kak potreben časopis ali kakošne koristne bukve omisliti?

Pride čas bire; človek si misli: sedaj bom vendar to svoje dobil. Al gledite! nekteri plačajo, drugi pa odlašajo, mnogi so pa tudi taki, ki bi radi plačali — o

svetem Nikoli. — Da se v tacih okoliščinah učitelju slabo goditi mora, to si vsaki lahko misli. Če pa tožiš, je še pelina več za učitelja. Naj povem, kaj se je pisalcu teh vrstic samemu zgodilo: Predložil sem svojo postavno tirjatev dotični okrajni gosposki, ktera jo je z dovoljenjem više deželne vlade potrdila. Sedaj pa je bil ogenj v strehi! Srenjsko predstojništvo me je zatega del hudo prijelo — in to po srenjskih možéh, ki šole v svoji mladosti še od znotraj videli niso, in ki, če sedaj pridejo v šolo, svojega klobuka ne denejo z glave, kadar kak zbor v šolski izbi imajo, zraven pa tudi tobak pušijo!

Ako se potem človek pritožuje, ga gospodje le s potrpežljivostjo tolažijo; al take potrpežljivosti je človek kmalu do grla sit, ker želodec le prazen ostane. Potrpežljivosti se sicer mora vsak učitelj vaditi; al taka potrpežljivost, kakor se učiteljem zavoljo njih plače priporočuje, naj gré rakom žvižgat!

Tudi podučiteljem se v tej zadevi včasih kaj slabo godí, posebno če svojo plačo pri srenjskih županijah dobivajo. Poznam podučitelja, ki že dve leti ni nobene plače dobil! Komaj pričaka kak revež, ki nima okroglega v žepu, da je „prvi dan meseca“, in že zjutraj zarano jo potegne s pobotnico v žepu k županu. Že pred durmi stoji in prah s škorenj otesaje si misli: Bog daj, da dobim denar! Na vrata ko zajček plah potrka, in na resni klic „herein“ odpre vrata. V izbo stopivši se županu do tal prikloni, ter mu pobotnico ponižno podá. Župan prebravši jo prijazno učitelja pogleda izgovarjaje se, da ravno zdaj ni denarja v kasi, zatoraj naj drugikrat pride. Kmalu jo revež zopet drugič priseka do župana, al županja na vratih stojé mu hitro pové, da župana ni domá. Tedaj zopet nič! Tretjikat še le morebiti dobí učitelj pri županu svoje trdo zaslužene krajcarje. Tako beraštvo pa veselje do šole in otrok se pač ne strinja!

V nekterih krajih se učiteljem tudi zastran stanovanja slabo godí. Ker nimajo samostojnega stanovanja v šoli, prisiljeni so potikati se po drugih kotih. Farani sicer obljubijo tudi stanovanje učitelju plačati, al kaj pomaga, ako te obljube ob letu ne spolnijo. Hišni gospodar pride in učitelja tirja za stanovino, ta se na farane izgovarja, gospodar pa kmalu učitelju stanovanje odpové. Poznam dva učitelja na Dolenskem, kterima se tako godí. Vsako leto sta pod drugo streho, pa le zavoljo tega, ker gospodar denarjev za stanovanje dobiti ne more. Iz tega vsaka poštena duša lahko previdi, kako sladák je tū pa tam učiteljski stan.

Pomislimo še dalje žalostne nasledke, kteri iz vse te revščine izvirajo. Vsakemu učitelju je neobhodno potrebno, da ima poštenje in veljavo pri ljudéh. Je pa to siromašnemu učitelju mogoče? Posebno ako je za učitelja med bolj premožnimi in mogočnimi ljudmi, ki bi radi videli, da bi se učitelj ž njimi enačil? — Ako mora učitelj včasí čez pol leta svoje plače čakati, pa je še takrat ne dobí — med tem časom pa živ v jamo iti ne more — prisiljen je pomoči pri primožniših ljudéh iskati, to je, na pósito iskati denarja. To pa je ravno tista gosta megla, ktera vse druge čednosti, ktere učitelj znabiti še ima, zatemní in ga tako počasi ob vso čast in veljavo, brez ktere učitelj biti ne more, pri ljudéh pripravi. Kaj pa da se povsod dobijo ljudje, kteri v sili človeku radi pomagajo; al večidel pa tudi kmalu s prstom za človekom kažejo, da toliko pa toliko je dolžan! Revščina in vedna skrb za živež svoj pa tudi odvráča vse tiste lastnosti od učitelja, ktere so mu v njegovem stanu zeló potrebne. Kako more človek dolžnosti svojega stanú z veseljem in na tanko spolnovati, ko vidi, da se mu njegova krvavo zaslužena plača povsod trga, zmanjšuje in neredoma odrajuje? Kako